

UBEZWŁASNOWOLNIENIE

PORADNIK

Podstawowe informacje

Ubezważnowolnienie całkowite

Ubezważnowolnienie częściowe

Uchylenie bądź zmiana ubezważnowolnienia

Edukacja prawna realizowana jest na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej ze funduszy pochodzących z dotacji celowej przekazanej z budżetu państwa zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r.

Drodzy czytelnicy!

Kwestia, którą będziemy poruszać w tym wydaniu poradnika to ubezwłasnowolnienie. Jest to całkowite lub częściowe pozbawienie osoby fizycznej zdolności do czynności prawnych. Oczywiście polecamy przemyśleć bardzo dokładnie sprawę i zasięgnąć opinii specjalistów jeżeli chcemy kogoś ubezwłasnowolnić bo to na prawdę delikatna kwestia.

Z poważaniem,

Redakcja Kwartalnego Biuletynu Edukacji Prawnej

PODSTAWOWE INFORMACJE

Każdy człowiek z chwilą urodzenia z mocy samego prawa posiada **zdolność prawną**. Co to oznacza? Otóż każdy człowiek od urodzenia może być właścicielem nieruchomości (działki, domu, mieszkania), może odziedziczyć spadek ale może również zostać dłużnikiem. Jednak dopiero z chwilą gdy osiągnie pełnoletniość uzyskuje **pełną zdolność do czynności prawnych**, a zatem dopiero od tej chwili ma możliwość samodzielnego nabywania praw i zaciągania zobowiązań (podpisanie umowy kredytowej, zakupu we własnym imieniu nieruchomości etc)

W polskim systemie prawnym wyróżniamy jeszcze stan pośredni pomiędzy brakiem zdolności do czynności prawnych a pełną zdolnością do czynności prawnych a mianowicie **częściową zdolność do czynności prawnych**. Częściową zdolność uzyskuje człowiek z chwilą ukończenia 13 roku życia. Na jej mocy osoba po 13 roku życia może samodzielnie zawierać tylko określone umowy w tak zwanych drobnych sprawach życiowych

Ubezważnowolnienie jest to zatem częściowe lub całkowite pozbawienie osoby fizycznej zdolności do czynności prawnych. Ubezważnowolnienie możliwe jest jedynie w formie orzeczenia sądowego.

Różnica między zdolnością prawną a zdolnością do czynności prawnych

Zanim przejdziemy dalej do omówienia podstaw ubezważnowolnienia konieczne wydaje się wyraźne rozróżnienie pojęcia zdolności prawnej od zdolności do czynności prawnych.

Nikogo nie można pozbawić w żaden sposób zdolności prawnej. Każdy żywy człowiek na gruncie polskiego prawa zawsze posiada zdolność prawną a zatem każdy może być np. właścicielem mieszkania. Można jednak w drodze orzeczenia sądowego wyłączyć lub ograniczyć możliwość samodzielnego zawierania umów (sprzedania bądź kupienia takiego mieszkania)

UBEZWAŻNOWOLNIENIE CAŁKOWITE

Ubezważnowolnienie całkowite polega na całkowitym pozbawieniu człowieka zdolności do czynności prawnych. A zatem osoba całkowicie ubezważnowolniona nie może dokonać żadnej czynności prawnej (np. zawrzeć umowy sprzedaży, pożyczki etc.). Dla ubezważnowolnionego całkowicie

ustanawia się opiekę. Wyjątkiem są osoby niepełnoletnie pozostające jeszcze pod władzą rodzicielską. W takim wypadku opiekunami są rodzice.

Ubezważnowolnienie całkowite (art. 13 Kodeksu cywilnego) możliwe jest wtedy, gdy łącznie spełnione są dwa warunki:

osoba ukończyła lat 13

oraz

jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że podstawą ubezważnowolnienia nie będzie każda choroba. Nie jest także wystarczające stwierdzenie zaburzeń psychicznych czy też niedorozwoju aby sąd orzekł o ubezważnowolnieniu całkowitym. Konieczne jest współistniejąca z powyższym niemożność kierowania swoim postępowaniem. Chodzi tu o bardzo wyraźny brak kontaktu z rzeczywistością i otaczającymi realiami. Brak rozeznania w otaczających realiach. Brak możliwości oceny skutków swojego postępowania.

Ubezważnowolnienie całkowite wpływa nie tylko na sprawy majątkowe, ale życie prywatne. Ubezważnowolniony całkowicie nie może zawrzeć związku małżeńskiego.

UBEZWAŻNOWOLNIENIE CZĘŚCIOWE

Czym innym od ubezważnowolnienia całkowitego jest ubezważnowolnienie częściowe. Jest to lżejsza forma ograniczenia w możliwości podejmowania samodzielnych decyzji przez osobę wobec której orzeczono ubezważnowolnienie częściowe. Ograniczenie to sprowadza się do możliwości samodzielnego podejmowania decyzji tylko w mało istotnych czynnościach prawnych a mianowicie do zawierania umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Co do zasady aby czynność podjęta przez osobę ubezważnowolnioną częściowo była ważna niezbędna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego (dotyczy osób niepełnoletnich) lub ustanowionego kuratora (dotyczy pełnoletnich osób z ograniczoną zdolnością do czynności prawnych)

Z powyższego wynika kolejna więc różnica pomiędzy ograniczeniem częściowym a całkowitym.

W przypadku ograniczenia częściowego ustanawiany przez sąd jest kurator natomiast w przypadku ograniczenia całkowitego sąd wyznacza opiekuna.

Ubezważnowolnienie częściowe możliwe jest wtedy, gdy:

osoba uzyskała pełnoletność, oraz

jeżeli z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, stan tej osoby nie uzasadnia ubezważnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

W tym przypadku mamy więc do czynienia ze schorzeniami tożsamymi co w wypadku ubezważnowolnienia całkowitego, jednak wpływ jaki wywierają one na chorego nie jest aż tak dalece zaawansowany, żeby uniemożliwiać decydowanie o sobie w prostych sprawach codziennych jednak decydowanie o czynnościach prawnych wymaga pomocy.

SPRAWA SĄDOWA O UBEZWAŻNOWOLNIENIE

Orzekając o ubezważnowolnieniu czy to całkowitym czy też częściowym sąd ma zawsze na względzie dobro osoby, wobec której ma orzec ubezważnowolnienie. Ubezważnowolnienie jest instytucją mającą chronić interesy osoby, której bezpośrednio dotyczy.

Istnieje zamknięty katalog osób, które mogą złożyć wniosek do sądu o bezważnowolnienie. Do takich osób zaliczają się:

1. małżonek osoby, której dotyczy wniosek o ubezważnowolnienie,
2. jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo, przy czym krewni nie mogą składać takiego wniosku, jeżeli osoba ta ma przedstawiciela ustawowego,
3. jej przedstawiciel ustawowy,
4. sama osoba chora, która ma zostać ubezważnowolniona
5. Prokurator
6. Rzecznik Praw Obywatelkich

W toku postępowania sądowego osobę, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania. Tego rodzaju wysłuchanie powinno odbyć się w obecności biegłego psychologa oraz - w zależności od stanu zdrowia osoby, która ma być wysłuchana - biegłego lekarza psychiatry lub neurologa.

UCHYLENIE BĄDŹ ZMIANA UBEZWŁASNOWOLNIENIA

Sąd ma obowiązek uchylić ubezwłasnowolnienie, gdy ustaną przyczyny, dla których je orzeczono. Uchylenie to może nastąpić także z urzędu. Możliwe jest również dokonanie zmiany ubezwłasnowolnienia. W razie poprawy stanu psychicznego ubezwłasnowolnionego sąd może zmienić ubezwłasnowolnienie całkowite na częściowe, a w razie pogorszenia się tego stanu - zmienić ubezwłasnowolnienie częściowe na całkowite. Z wnioskiem o uchylenie albo zmianę ubezwłasnowolnienia może wystąpić także ubezwłasnowolniony.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA I OBYWATELSKA

Potrzebujesz porady prawnej lub obywatelskiej ? Na terenie Dąbrowy Górniczej nieprzerwanie działają punkty Nieodpłatnej pomocy prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego. Aktualnie nie można wybrać się do tych punktów osobiście, ale działają one telefonicznie i mailowo. Potrzebujesz pilnie porady umów się na rozmowę za pośrednictwem Urzędu Miasta tel :

32/262 61 43

w godzinach pracy urzędu.

**DĄBROWA
GÓRNICZA**
dla aktywnych